

Lietuvos Respublikos ūkio ministro
2010 m. sausio 25 d. įsakymo Nr. 4-72
priedas (2010 m. balandžio 1 d. įsakymo
Nr. 4-260 redakcija)

ŪKIO MINISTERIJOS 2010 METŲ PRIORITETINIAI DARBAI

I. DARBO VIETŲ KŪRIMAS IR IŠSAUGOJIMAS

EKONOMIKOS SKATINIMO PLANO ĮGYVENDINIMAS

Svarbiausios 2009 metų pradžios Lietuvos aktualijos buvo smarkiai lėtėjantis ūkis ir išsekę finansai. Šalis pateko tarp labiausiai krizės paliestų valstybių, nes dėl pasaulinės krizės susitraukė eksporto rinkos, o Lietuva savo ruožtu išgyveno finansinių išteklių stygių po 2006–2008 metais sukurto finansinio burbulo nekilnojamojo turto rinkose. BVP kritimas Lietuvoje 2009 metais sudarė 14,96 procento.

KOKIĄ PADĖTĮ RADOME

Lietuva į pasaulinės krizės sukuri pateko nepasirengusi – ankstesnė Lietuvos Respublikos Vyriausybė neparengė jokio plano ir neigė pačios krizės galimybę.

Krizę Lietuva pasitiko neturėdama jokių sukauptų finansinių atsargų, tačiau su išpūstais socialiniais įsipareigojimais.

SIEKIAMI TIKSLAI

Svarbiausias skatinimo plano tikslas – Lietuvoje sukurti verslo paramos priemonę, kuri veiktų panašiai kaip kitose šalyse įgyvendinami vadinamieji „stimulus package“, skirti galimam ūkio nuosmukiui sustabdyti.

Paspartinti Lietuvai skirtų Europos Sąjungos struktūrinių fondų (toliau – ES SF) paramos lėšų naudojimą.

Suteikti Lietuvos ūkiui finansinių išteklių, kurie smarkiai išseko pagrindiniams Lietuvoje veikiantiems bankams smarkiai sumažinus ūkio kreditavimą.

Pristabdyti ūkio kritimą, sušvelninti pasaulinės krizės pasekmes Lietuvos ūkiui ir gyventojams.

Sumažinti nedarbo augimą, kuris grėsmingai didėjo traukiantis ūkiui ir mažėjant eksporto mastui.

Pradėti viešojo sektoriaus infrastruktūros modernizaciją, pritraukiant investicijas viešosios ir privačiosios partnerystės pagrindu.

KĄ PADARĖME 2009 METAIS

Kovą Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino dvejų metų ūkio skatinimo planą (toliau – ESP), o pirmosios jo priemonės pradėtos taikyti gegužės mėnesį. Ypač atkreiptinas dėmesys į ES SF, kurie tapo pagrindiniu ūkio skatinimo finansiniu šaltiniu, panaudojimo augimą 2009 metais. Valstybė per 2009 m. paskyrė išmokėti ES struktūrinės paramos lėšų už 9,2 mlrd. Lt, kurie pagal ministerijas ir įstaigas pasiskirsto taip:

Įsipareigojimai (pagal ministrų įsakymus)	2008			2009		
	ES	BF	Iš viso:	ES	BF	Iš viso:
AM	29 553 529,59	4 465 336,52	34 018 866,11	1 914 562 278,47	528 479 935,78	2 443 042 214,25
FM (TI)	153 163 970,00	27 029 230,00	180 193 200,00	3 345 855,00	590 445,00	3 936 300,00
IVPK	17 000 000,00	3 000 000,00	20 000 000,00	291 932 618,09	48 137 632,83	340 070 250,92
SADM	237 865 849,60	21 566 248,40	259 432 098,00	816 407 688,27	61 289 365,82	877 697 054,09
SAM	23 210 000,00	4 095 882,00	27 305 882,00	302 539 322,13	53 108 979,01	355 648 301,14
SM	768 011 400,00	0	768 011 400,00	1 343 647 750,24	40 598 843,92	1 384 246 594,16
ŠMM	27 229 985,45	4 793 591,55	32 023 577,00	580 927 558,45	100 737 182,84	681 664 741,29
ŪM	696 772 254,35	6 846 963,15	703 619 217,50	2 148 525 842,29	393 737 255,10	2 542 263 097,39
VRM	0	0	0	488 094 006,82	42 960 525,37	531 054 532,19
Iš viso:	1 952 806 988,99	71 797 251,62	2 024 604 240,61	7 889 982 919,76	1 269 640 165,67	9 159 623 085,43

Viešieji pastatai	595 996 629,29
Priemonė „Naujos galimybės“	41 252 005,00
JEREMIE fondas	725 000 000,00
INVEGOS fondas	200 000 000,00
Dalinis palūkanų kompensavimas	104 000 000,00
Garantijų fondas	129 000 000,00
Kitos ŪM priemonės	747 014 463,10
Iš viso:	2 542 263 097,39

ŪM
įsipareigojimai
2009 m. sudaro

Santrumpos:

- AM – Aplinkos ministerija;
- FM (TI) – Finansų ministerija (tarpinė institucija);
- IVPK – Informacinės visuomenės plėtros komitetas;
- SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;
- SAM – Sveikatos apsaugos ministerija;
- SM – Susisiekimo ministerija;
- ŠMM – Švietimo ir mokslo ministerija;
- ŪM – Ūkio ministerija;
- VRM – Vidaus reikalų ministerija.

Pastaba: Ūkio ministerijos informacija pateikiama pagal Ūkio ministro įsakymus, kitų ministerijų informacija – pagal SFMIS2007 (angl. *Structural Funds Management Information System*) duomenis 2010 m. kovo 20 dienai.

2009 m. pradėti įgyvendinti ESP Verslo finansavimo daliai iš ES SF paskirti ir naudojami du kontroliuojantieji fondai: JEREMIE fondas ir INVEGOS fondas; taip pat garantijų fondas bei dalinio palūkanų kompensavimo priemonė. Papildomai iš nacionalinio biudžeto lėšų buvo skirtas finansavimas mažų kreditų teikimo priemonės I etapui įgyvendinti. Kreditinių priemonių pirminis įgyvendinimas numatytas galiojant ESP 2009–2010 metais, o garantijų fondo bei palūkanų kompensavimo mechanizmai įgyvendinami iki 2015 m. Nepaisant to, naudojantis garantijų fondo svertiniu efektu (iš fondo kompensuojamos garantinės išmokos leidžia suteikti 387 mln. Lt garantijų, o darant prielaidą, kad maksimali garantijos suma siekia 80 proc., tai gali būti garantuota už mažiausiai 484 mln. Lt paskolų) vien per 2009 m. suteikta 519 garantijų (įskaičiuojant ir suteikiamas iš nacionalinių šaltinių) 146 707 617 Lt paskolų. Palūkanų kompensuota už 14 565 954 Lt pagal 1390 sutarčių.

ESP dalis	ESP priemonė	Ūkio ministro įsakymu patvirtinta arba su projektų vykdytojais sudarytų sutarčių suma, Lt
Verslo finansavimas ir kreditinių išteklių prieinamumo didinimas	Valstybės garantija gauti kreditą: Garantijų fondas	129 000 000
	Valstybės remiami kreditai: MK I (nac. biudžeto lėšos)	16 685 000
	Valstybės remiami kreditai: INVEGOS fondas	200 000 000
	Valstybės remiami kreditai: JEREMIE fondas	725 000 000
	Dalinis palūkanų kompensavimas	104 000 000
Iš viso:		1 174 685 000

Mažų kreditų teikimo pirmas etapas buvo įgyvendintas pasirašius sutartis su trimis bankais: Ūkio, Medicinos ir Šiaulių. Pagal sutarčių sąlygas bankai privalėjo paskolas bendrai finansuoti savomis lėšomis. Tad 2009 m. bankai sudarė 191 kreditavimo sutartį su įmonėmis už bendrą 21 405 240 Lt sumą. Valstybės remiami kreditai per INVEGOS fondą teikiami įgyvendinant Mažų kreditų II etapo bei Atviro kreditų fondo programas. Mažų kreditų II etapas įgyvendintas pasirašius sutartis su keturiais bankais: Ūkio, Medicinos, Šiaulių ir „Parex“, kurie savo ruožtu sudarė 409 kreditavimo sutartis su įmonėmis už 95 269 697 Lt sumą. Naudojant Atviro kreditų fondo, kuriame gali dalyvauti praktiškai visi Lietuvos bankai, pasirašę sutartis su INVEGA, priemonę per 2009 m. buvo pasirašyta 13 kreditavimo sutarčių už 13 120 902, 65 Lt sumą. Šios priemonės, taip pat kaip ir JEREMIE programos įgyvendinamos Europos investicijų fondo (2009 m. pasirašyta 150 mln. eurų (tai sudaro apie 518 mln. Lt) sutartis su SEB banku) spartus naudojimas numatytas 2010 m. Papildomai reikia paminėti ir mikrokreditų priemonę, įgyvendinamą iš 2006 m. PHARE programos lėšų. Be verslo finansavimo iš minėtų ESP numatytų šaltinių, pagal šią priemonę per 2009 m. papildomai buvo sudarytos 148 kreditavimo sutartys už 10 432 896 Lt sumą iš grįžtančių anksčiau išduotų kreditų lėšų.

Pažymėtina, kad Valstybinė mokesčių inspekcija taip pat ženkliai prisidėjo prie verslo aplinkos gerinimo – per 2009 m. sudarė 804 mokestinės paskolos sutartis dėl 164 mln. Lt mokestinės nepriemokos atidėjimo. Iš jų 452 sutartys už 151 mln. Lt sumą buvo sudarytos su juridiniais asmenimis:

ESP dalis	ESP priemonė	Sudarytų su projektų vykdytojais sutarčių suma, Lt
Verslo aplinkos gerinimas	Mokestinės paskolos	151 000 000
Iš viso:		151 000 000

Eksportui skatinti skirta priemonė „Naujos galimybės“. Per 2009 m. ūkio ministras savo įsakymais skyrė paramą 219 eksportuojančių įmonių už bendrą 41 252 005 Lt sumą.

ESP dalis	ESP priemonė	Patvirtinta ūkio ministro įsakymu, Lt
Eksportas ir investicijos	Parama naujų rinkų paieškai „Naujos galimybės“	41 252 005
Iš viso:		41 252 005

Reikia pažymėti, kad 2009 m. prekinio kredito draudikui „Euler Hermes“ suteikus Lietuvai ypač žemą šalies reitingą Lietuvos įmonės neteko prekinio kredito draudiminės apsaugos. Tai sukėlė sumaištį tarptautinėje ir vidaus prekyboje ir dar padidino įmonių apyvartinių lėšų poreikį. Ūkio, Užsienio reikalų ir Finansų ministerijų pastangomis pasiekta, kad Lietuvos įmonėms eksporto kredito limitas būtų suteikiamas atsižvelgiant į konkrečios įmonės finansinius ir veiklos rezultatus. „Euler Hermes“ patvirtino, kad prekinio kredito draudimo limitai atkurti 960 Lietuvos įmonių, kurių prekybos srautas yra 190 mln. eurų (656 mln. Lt).

Ūkio ministras per 2009 m. skyrė 595 996 629, 29 Lt 243 viešųjų pastatų energetinio efektyvumo didinimo projektams vykdyti:

ESP dalis	ESP priemonė	Ūkio ministro įsakymu patvirtinta arba su projektu vykdytojais sudarytų sutarčių suma, mln. Lt
Pastatų energetinio efektyvumo didinimas	Renovuojami viešieji pastatai	595 996 629, 29
Iš viso:		595 996 629, 29

Įgyvendinamas Ekonomikos skatinimo planas prisidėjo prie recesijos Lietuvoje suvaldymo. Recesija truko keturis ketvirčius: nuo 2008 m. trečiojo iki 2009 m. antrojo ketvirčio. Recesijos trukmė matuojama atsižvelgiant į susiklosčiusią pasaulinę praktiką: per vieną metų ketvirtį sukurtas BVP didėja du kartus iš eilės, palyginti su praėjusiu ketvirčiu. 2009 m. trečiąjį ketvirtį BVP didėjo 1 proc., palyginti su antruoju ketvirčiu, o ketvirtąjį ketvirtį BVP didėjo 0,5 proc., palyginti su trečiuoju ketvirčiu (BVP pokyčiai pateikiami eliminavus sezoninių svyravimų įtaką).

KAŲ PADARYSIME 2010 METAIS

Toliau bus tęsiamas darbas visomis penkiomis skatinimo plano kryptimis.

ESP vykdymas bus orientuotas į darbo vietų kūrimą.

Tam numatyti tokie veiksmai:

Priemonė	Komentaras	Prielaidos, naudotos darbo vietoms skaičiuoti	Preliminarus galimas efektas (sukurtų ir (ar) išlaikytų darbo vietų skaičius)
Skatinant naujų mikroįmonių kūrimąsi, supaprastinti apskaitos tvarką: įvesti fiksuotą pelno mokestį ir galimybę registruoti įmonę bei tvarkyti apskaitą elektroniniu būdu	Tikimasi, kad priemonė paskatins 2000 naujų įmonių steigimąsi	Kiekviena iš naujų įsikūrusių įmonių sukurs maždaug 2 darbo vietas	4000 (per metus nuo sprendimo priėmimo ir įsigaliojimo)
Skatinti darbdavius priimti pirmą kartą pagal darbo sutartį įsidarbinantį jaunimą – 1–2 metus laiko skirti subsidijas iš biudžeto ir (ar) ES lėšų, o pirmus 12 mėnesių nustatyti 0 proc. pensijų socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokesčio lengvatas	2009 02 28 duomenimis, Lietuvoje yra 43800 registruotų, pašalpas gaunančių bedarbių, priklausančių 16–24 m. amžiaus grupei	Laikoma, kad jaunimo nedarbą ši priemonė sumažins ketvirtadaliu	11 000
Leisti darbdaviams sudaryti terminuotas darbo sutartis neterminuotiems darbams ir nuo kiekvienos naujos sukurtos darbo vietos grąžinti 75 proc. darbdavio įmokų „Sodrai“	Ši priemonė skirta gamybinėms eksportuojančioms įmonėms, kurios turi nepanaudotų gamybinių pajėgumų ir pakankamai užsakymų, tačiau vengia priimti naujus darbuotojus baimindamosi dėl perspektyvos	Eksperto sektoriuje (12-oje tūkst. įmonių) dirba apie 347 000 žmonių. Laikoma, kad priemonė padės padidinti darbuotojų skaičių šiose įmonėse bent 5 procentais	18 000
6000 litų verslo pradžios paketas naujai įmonei	Tikimasi, kad paketas paskatins 200 naujų įmonių steigimąsi (bandomajam projektui per 2010 metus bus skirta apie 1 mln. litų)	Kiekviena iš naujų įsikūrusių įmonių sukurs ne mažiau kaip 3 darbo vietas	600
Mažinti uždarosios akcinės bendrovės minimalų įstatinį kapitalą iki 1000 Lt ir palengvinti verslo pradžią, sumažinti įmonės steigimo	Tikimasi, kad priemonė paskatins 1000 naujų įmonių steigimąsi	Kiekviena iš naujų įsikūrusių įmonių sukurs ne mažiau kaip 2 darbo vietas	2000

sąnaudas			
Reglamentuoti verslo liudijimų išdavimą pageidaujama dienių skaičiui	Verslo liudijimų pagausės bent dešimtadaliu	Pagausės gyventojų, besiverčiančių pagal verslo liudijimą ir taip sukuriančių darbo vietas sau ir savo šeimos nariams	1000–2000
Sudaryti sąlygas laikinais sutrumpinti darbo laiką (pvz., iki 4 darbo dienų savaitės), didinti laikino įsidarbinimo galimybes	Iš viso šalies ūkyje (be individualių įmonių) 2009 m. ketvirtą ketvirtį vidutiniškai dirbo 1,04 mln. samdomų darbuotojų	Galima prognozuoti, kad perėjimas prie trumpesnės darbo savaitės padės išlaikyti bent keletą procentų darbo vietų privačiame sektoriuje	Tikslaus skaičiaus prognozuoti nėra įmanoma, tačiau poveikis darbo rinkai, ypač kartu su išdėstytomis priemonėmis neabejotinai bus teigiamas
Padidinti apyvartos ribą, nuo kurios privalomai mokamas PVM, nuo 100 tūkst. litų iki 100 tūkst. eurų	Pagerės smulkiojo verslo sąlygos, sumažės šešėlinio verslo dalis	Smulkiosiose įmonėse, kurios galės pasinaudoti šiuo palengvinimu, tikimasi, bus sukurta naujų darbo vietų	Tikslaus skaičiaus prognozuoti nėra įmanoma

Galimas šių naujų priemonių efektas – iki 37 600 išlaikytų ir naujų sukurtų darbo vietų per 2010 metus.

Per 2009 m. patvirtintas Ekonomikos skatinimo plano finansines priemones sukurtų ir išlaikytų darbo vietų prognozė pateikta toliau:

Priemonės pavadinimas	2010 m. skiriamas finansavimas (nurodytas ekvivalentas mln. litų)	Preliminari įgyvendinimo rodiklių prognozė (numatomų paremti ūkio subjektų skaičius)	Preliminari išsaugotų darbo vietų skaičiaus prognozė	Preliminari sukurtų darbo vietų skaičiaus prognozė
Verslumo skatinimo fondas (SADM)	8 mln. Lt.	170		160 (per 2010 m.)
Verslo finansavimo ir kreditinių išteklių prieinamumo per kitas finansų inžinerijos priemones (valstybės garantijas, valstybės remiamus kreditus, paskolų palūkanų kompensavimą) didinimas (ŪM)	768 mln. Lt	3520	10 000–12 000 (gavusi paramą įmonė galės išlaikyti bent 2–3 darbo vietas ir sukurti ne mažiau kaip 1 naują darbo vietą)	
Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa (atsakinga Aplinkos ministerija)	186,5 mln. Lt	50	1500	
Eksperto skatinimas, skiriant paramą naujų rinkų paieškai vykdyti (ŪM)	50 mln. Lt	200	200 (suradus naujas eksporto rinkas bus galima išlaikyti bent po 1 darbuotoją kiekvienoje įmonėje)	400 (kiekviena paramą gavusi įmonė įdarbins 2 naujus darbuotojus)
Visuomeninių pastatų renovacijos	450 mln. Lt	300 statybos įmonių (dirbančių)	12000–15000 (pagal LVPA ekspertinį)	---

programa (ŪM)		renovuojant 200 objektų Netiesiogiai paremiamos ir statybinių medžiagų gamybos ir prekybos įmonės, kadangi 80 proc. renovacijai naudojamų medžiagų gaminama Lietuvoje	vertinimą, kad vidutiniškai viename objekte užimti 45–55 darbuotojai. Be to, darbo vietos išlaikomos ne tik tiesiogiai statybų bendrovėse, bet ir statybinių medžiagų gamybos ir prekybos įmonėse)	
Mokestinės paskolos (VMI)	Iki 297 mln. litų (tiek laukiama prašymų)	200–300	6000 (laikant, kad vidutiniškai mokestinę paskolą gavusioje įmonėje dirba apie 20–30 žmonių)	---
Iš viso			29 700–34 700	560

Galimas šių ESP priemonių efektas – apie 30–35 tūkst. išlaikytų ir naujų sukurtų darbo vietų per 2010 metus.

Bendras prognozuojamas efektas (naujų verslumo skatinimo iniciatyvų, darbo rinkos reguliavimo keitimo, ESP finansinių paramos priemonių) – ne mažiau kaip 60 000 darbo vietų (išlaikytų arba naujų).

Be to, per 2010 metus bus pradėti įgyvendinti 2009-aisiais inicijuoti 6 bandomieji viešosios ir privačiosios partnerystės (toliau – VPP) projektai, jiems pritrauktų investicijų suma sudarys iki 150 milijonų litų. Taip pat bus parengta ne mažiau kaip 20 naujų VPP projektų, kuriems įgyvendinti 2010–2011 metais numatoma pritraukti iki 1 milijardo litų privataus sektoriaus investicijų.

Bendras 2010 metais į ekonomiką numatomų įlieti lėšų mastas sudaro 6 milijardus litų.

II. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Viešieji pirkimai yra svarbi ekonomikos dalis – bendra per šias procedūras išleidžiamų lėšų suma prilygsta dešimtdaliui bendrojo šalies vidaus produkto, arba trečdaliui Lietuvos nacionalinio biudžeto.

KOKIĄ PADĖTĮ RADOME

Didelis visuomenės ir verslo nepasitikėjimas viešaisiais pirkimais bei išlaidavimas.

Blogėjantis „Transparency International“ korupcijos suvokimo indeksas (nuo 4,8 2007 m. iki 4,6 – 2008 m.).

Lietuva pirmauja ES pagal neskelbiamų derybų naudojimą. Šis pirkimo būdas turėtų būti naudojamas tik išskirtiniais atvejais, kadangi apriboja konkurenciją.

Beveik trečdalyje atvirų konkursų pateikiamas tik vienas kvalifikuotas pasiūlymas, o tai parodo labai ribotą konkurenciją.

Sustingusi Viešųjų pirkimų tarnyba – uždara, nedidinanti viešumo ir skaidrumo, lėtai kurianti praktikos apibendrinimus, selektyviai kontroliuojanti, ignoruojanti etikos problemas.

SIEKIAMI TIKSLAI

Svarbiausias tikslas – sumažinti korupciją viešuosiuose pirkimuose:

- padaryti viešuosius pirkimus skaidresnius – visa viešųjų pirkimų informacija turi būti prieinama internete;
 - pakeisti Viešųjų pirkimų tarnybos vaidmenį, kad ji iš stebėtojos taptų aktyvia viešųjų pirkimų proceso dalyve.
- Užtikrinti tikrą konkurenciją viešuosiuose pirkimuose.
Pasiiekti, kad viešasis sektorius pirkūtų ne brangiau nei stambios komercinės kompanijos Lietuvoje.

KĄ PADARĖME 2009 METAIS

Sukūrėme visus reikalingus pagrindus viešųjų pirkimų pertvarkai (Peržiūros direktyvą įgyvendinančios Viešųjų pirkimų įstatymo pataisos šiuo metu yra svarstomos Lietuvos Respublikos Seime).

- Įstatymas užtikrina daugiausia skaidrumo ir informacijos atskleidimo tarp visų ES šalių. Esame tikri, kad viešumas yra vienas svarbiausių ginklų su korupcija.
- Viešųjų pirkimų tarnybos steigėja tapo Ūkio ministerija, tad Viešųjų pirkimų tarnyba tampa aktyvia viešųjų pirkimų strategijos įgyvendintoja.
- Lietuvos Respublikos Seime svarstomomis įstatymo pataisomis keičiamos Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijos, tarp jų ir suteikiama teisė jai pačiai kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą (iki šiol tai daryti galėjo tik per prokuratūrą).

Pradėjome keisti realiai taikomą viešųjų pirkimų praktiką:

- Neskelbiamų derybų skaičius sumažėjo tris kartus, Lietuva ES tikrai nebepirmaus pagal šį kriterijų.
- Konkursų, kuriuose pateiktas tik vienas kvalifikuotas pasiūlymas, sumažėjo tris kartus. Tai rodo dėl atviresnių pirkimų sąlygų ženkliai padidėjusią konkurenciją.
- Priimtos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo pataisos, reikalaujančios pirkti elektroniniu būdu. 2008 metais įvyko 2 visiškai elektroniniai pirkimai (už 0,25 mln. Lt), o per 2009 m. įvykdyta 490 pirkimų (už 780 mln. Lt).
- Priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, reikalaujantis pirkti prekes per centrinį katalogą. 2008 metais per CPO buvo pirktas už 9 mln. Lt, o 2009 m. jau už 17 mln. Lt.

„Transparency International“ skelbiamas Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2009 m. pakeitė kryptį korupcijos mažėjimo link ir pasiekė 4,9. Peržengtas psichologiškai svarbus 4,8 barjeras, kurio iki šiol Lietuva niekada nebuvo įveikusi. Ataskaitoje minima viena iš pagrindinių indekso pagerėjimo priežasčių – viešųjų pirkimų skaidrinimo priemonės.

Preliminariais vertinimais, 2009 metais išlaidos ešiesiems pirkimams sudarys apie 7–8 mlrd. Lt. Ekspertų vertinimu, 2009 metais buvo pirktas vidutiniškai 30 % pigiau nei 2008 metais. Tikslėsi ir išsamesni skaičiai bus žinomi vasario mėnesį.

KĄ PADARYSIME 2010 METAIS

Baigsime viešųjų pirkimų sistemos pertvarką.

- Bus sukurta rizikos valdymo pagrindu veikianti efektyvi kontrolės sistema, apimanti konkurso sąlygų sukūrimą, pirkimo procesą ir sutarties vykdymą. Sistemoje dalyvaus Viešųjų pirkimų tarnyba, įstaigų vidaus audito tarnybos ir Valstybės kontrolė. Sisteminiis kontrolės mechanizmas leis kovoti su piktnaudžiavimu nuo planavimo ir sutarties įvykdymo bei koncentruotis į rizikingiausius pirkimus.
- Bus diegiama „geroji praktika“. Rengiantis ją taikyti bus iš esmės pertvarkyta Viešųjų pirkimų tarnybos konsultavimo funkcija. Taip pat bus skiriamas didelis dėmesys profesinei etikai atliekant viešuosius pirkimus. Sumažės pažeidimų dėl aplaidumo ir nežinojimo, o Viešųjų pirkimų tarnyba galės koncentruotis į piktybinius pažeidimus.

- Bus sukurta kainų palyginimo sistema, pagal kurią galėsime matyti, kaip perka vienos institucijos, palyginti su kitomis, su valstybiniu ar su komerciniu sektoriumi. Tai svarbus įrankis viešųjų pirkimų efektyvumui matuoti.

- Pirkimai bus centralizuojami, tai leis sutaupyti 30–50 % lėšų, sumažins perkančiųjų institucijų darbo sąnaudas pirkimams organizuoti, teisminių ginčų skaičių. Bus nustatyti pirkimų centralizavimo kriterijai, 2010 metais centralizuotai pirksime ne mažiau kaip už 300 mln. Lt.

Sieksime, kad 2010 metais Lietuva pagal „Transparency International“ korupcijos suvokimo indeksą peržengtų 5,0 barjerą ir patektų į nekorumpuotų šalių sąrašą.

III. „SAULĖTEKIS“

VERSLO SĄLYGŲ GERINIMAS PAGAL „DOING BUSINESS“ (PASAULIO BANKO ATASKAITOS DĖL VERSLO SĄLYGŲ ŠALYSE) RODIKLIUS

Verslo sąlygos – viena esminių šalies konkurencingumo dalių. Ji turi didelės įtakos pritraukiamų investicijų kiekiui ir kainai, Lietuvos eksportui, Lietuvoje pasiekiamam gerovės lygiui.

KOKIĄ PADĖTĮ RADOME

Nuo 2004 metų, kai atliekamas „Doing Business“ tyrimas, Lietuva praktiškai negerino matuojamų rodiklių.

Smulkiojo ir vidutinio verslo prioritetas tik deklaruojamas, bet neįgyvendinamas.

Sprendimų priėmimo mechanizmas orientuotas į teisinių ir administracinių procedūrų tenkinimą, o ne verslo sąlygų gerinimą.

Neskaidri verslą prižiūrinčių institucijų sistema.

SIEKIAMI TIKSLAI

Verslo sąlygas Lietuvoje vertinti pagal „Doing Business“ rodiklius ir reikalavimus.

Pašalinti smulkius skausmingus trukdžius verslui, kurie gali būti greitai likviduojami.

Sukurti tokį bendradarbiavimo su verslo atstovais mechanizmą, kad jie galėtų pasiūlymus dėl verslo teikti tiesiogiai Lietuvos Respublikos Vyriausybei.

Sukurti sprendimų priėmimo sistemą, kad visi sprendimai būtų vertinami pagal jų įtaką verslo sąlygoms.

Sukurti minimalią, skaidrią ir reiklią verslo priežiūros institucijų sistemą.

KĄ PADARĖME 2009 METAIS

Sukūrėme sprendimų priėmimo mechanizmą („Saulėtekio“ komisija), kuris leidžia verslo organizacijų pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti prioriteto tvarka:

- „Saulėtekio“ komisija iš viso priėmė 106 sprendimus.

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė 93 „Saulėtekio“ komisijos pasiūlymams.

- Šiuo metu įvykdyti ir galioja 43 „Saulėtekio“ komisijos pasiūlymai. Tarp jų: palengvintos mokesčių kreditų gavimo procedūros, kuriomis pasinaudojo apie 500 įmonių;

įteisinta galimybė steigti įmonę ir naudoti tipinius įstatus: tai leidžia sukurti smulkiausią verslą be konsultanto pagalbos – pigiau ir greičiau;

atsisakyta įmonių vadovų parašų legalizavimo procedūros, tai sutaupo tūkstančius legalizavimo procedūrų per metus.

Atlikome verslo sąlygų Lietuvoje atitikties „Doing Business 2010“ reikalavimams analizę. „Saulėtekio“ komisijos teikimu Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė pagal analizę pateiktiems pasiūlymams.

Ūkio ministerijoje veikia „Saulėtekio testo“ procedūra, kuria vertinama naujų teisės aktų įtaka verslo sąlygoms.

Ūkio ministerijoje sukurtas bendradarbiavimo su verslo organizacijomis mechanizmas.

KĄ PADARYSIME 2010 METAIS

Sieksime, kad Lietuva „Doing Business 2011“ ataskaitoje patektų į pirmąjį dvidešimtuką, o iki 2013 metų įsitvirtintų pirmajame penkioliktuke.

Didžiausią dėmesį skirsime geriausia praktika paremtiems sprendimams srityse, kurios turi didesnę potencialą gerinti reitingą: 1) verslo pradžios, 2) statybos leidimų, 3) investuotojų apsaugos, 4) mokesčių mokėjimo ir 5) darbuotojų įdarbinimo.

Sieksime, kad Lietuva taptų Baltijos šalių regiono lydere pagal verslo ir investavimo sąlygas.

Atliksime ES valstybių narių geriausios praktikos smulkiojo ir vidutinio verslo skatinimo politikos srityje duomenų bazės analizę ir pateiksime galimus verslo aplinkos gerinimo sprendimus.

Pertvarkysime verslą prižiūrinčių institucijų sistemą.

Baigsime įgyvendinti 2009 metais „Saulėtekio“ komisijos priimtus sprendimus.

Institucionalizuosime „Saulėtekio“ komisijos veiklą.

IV. INVESTICIJŲ PRITRAUKIMAS

Tai vienas iš pagrindinių ekonomikos atsigavimo skatinimo instrumentų, kuriuo pagrįstas ilgalaikis ekonomikos ir jos konkurencingumo augimas ir darbo vietų kūrimas.

KOKIĄ PADĖTĮ RADOME

Nebuvo suformuota nuosekli ir išsami investicijų skatinimo politika. Ankstesnės Lietuvos Respublikos Vyriausybės investicijų skatinimo priemonės buvo orientuotos į ekonomikos bumo aplinkybes ir neišskyrė šalies prioritetų.

Susiklosčiusi praktika greičiau lėmė užsienio investicijų atgrasymą, o ne pritraukimą. Todėl Lietuvai nepasisekė pritraukti netgi stambiųjų kompanijų – „Google“, „Continental“, „Elkem“, kurios pačios buvo išreiškusios norą investuoti.

SIEKIAMI TIKSLAI

Lietuva 2015 metais pagal patrauklumą investuotojams turi tapti viena patraukliausių šalių (patekti tarp 20 investuotojams patraukliausių pasaulio šalių), o pagal investuotojų apsaugos sąlygas pakilti ne žemiau kaip į 30 vietą.

Investicijų pritraukimo prioritetais bus pasirinktos aukštą pridėtinę vertę kuriančios ūkio šakos ir verslo paslaugos. BVP dalis, sukuriama inovatyviose ūkio šakose bei paslaugų sektoriuje, turėtų padvigubėti.

Iki 2015 metų Lietuva turėtų tapti Šiaurės Europos regioniniu verslo paslaugų centru.

Pasiekti, kad investicijų suma vienam gyventojui iki 2015 metų pabaigos pasiektų 23 000 Lt.

Pritraukti bent 10 investuotojų iš „Fortune 500“ arba S&P 500 įmonių sąrašo.

Pritraukti 60 investuotojų iš aukštos pridėtinės vertės sektorių.

Bendradarbiavimas tarp universitetų ir verslo, klasterių kūrimasis turėtų suformuoti verslo poreikiams grindžiamą specialistų rengimo praktiką bei inovacijoms kurti palankią aplinką. Iki 2015 metų pabaigos Lietuva turi tapti OECD nare.

KĄ PADARĖME 2009 METAIS

Išsiaiškinti investuotojų matomi pagrindiniai trukdžiai, apibrėžtas ir pradėtas įgyvendinti „žingsnio po žingsnio“ veiksmų planas esminiams trukdžiams pašalinti.

Baigiama formuluoti investicijų pritraukimo strategija. Nustatytos prioritetinės investavimo pritraukimo šakos ir regionai. Išsiaiškinta, kokių skatinimo mechanizmų – esamų ir potencialių – reikia investuotojams, kokia yra Lietuvos patrauklumo investuotojams specifika bei galima šalies pasiūla investuotojams.

Suteikta daugiau įgaliojimų VšĮ Lietuvos ekonominės plėtros agentūrai (LEPA) derėtis su potencialiais ir esamais investuotojais.

Baigtos Ūkio ministerijos ir (ar) LEPA inicijuotos derybos su keletu pasirinktų investuotojų („Barclays Bank“, „Moog Medical Devices Inc.“, „Systemair“, „Sopena Grupo“ ir kt.).

Ministerija pradėjo derybas dar su dvylika naujų galimų investuotojų, tarp jų – ir iš „Fortune 500“ sąrašo.

Pradėti kurti pramoninių parkų ir viešosios ir privačiosios partnerystės (VPP) plėtrai reikalingi teisės aktai. Šios priemonės turėtų tapti esminės pritraukiant tradicinio sektoriaus vietas ir užsienio investicijas.

Inicijuoti 6 bandomieji VPP projektai švietimo, sveikatos apsaugos, socialinio būsto, transporto, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos srityse.

KĄ PADARYSIME 2010 METAIS

2010 m. bus pabaigta formuluoti ir pradėta nuosekliai įgyvendinti investicijų skatinimo strategija.

- Bus numatyti ne tik finansiniai paskatų investuotojams mechanizmai, bet ir palengvintos investavimo sąlygos bet kokiems investuotojams tiek paprastinant procedūras (ypač teritorijų planavimo ir mokesčių mokėjimo srityse), tiek mažinant reikalavimus, skatinant aukštąsias mokymo įstaigas persiorientuoti į reikalingų specialistų rengimą.

- Bus sudarytas ekonomikos sričių, kurioms skiriamas ilgalaikis prioritetas investicijoms pritraukti ir plėtoti, sąrašas.

- Bus baigti rengti teisės aktų projektai tiek tiesioginėms investicijoms skatinti, tiek ir pramoninių parkų plėtrai bei VPP modeliui įgyvendinti keičiant Investicijų įstatymą.

- Iki metų pabaigos bus sukurtos teisinės sąlygos mažų įmonių investavimui ir individualios veiklos plėtrai.

Bus baigtos derybos bent su trimis pasaulio mastu žinomomis kompanijomis dėl investavimo Lietuvoje. Tiesioginių užsienio investicijų suma vienam Lietuvos gyventojui padidės iki 11 000 Lt. Taip pat bus pritraukta 5–10 bendrovių iš aukštos pridėtinės vertės sektorių.

Bus įkurtas VPP infrastruktūrinis fondas, kuris bent iš dalies finansuotų ilgalaikių VPP projektų įgyvendinimą. Per 2010 metus bus pradėti įgyvendinti 2009-aisiais inicijuoti 6 bandomieji projektai, jiems pritrauktų investicijų suma sudarys iki 150 milijonų litų. Taip pat bus parengta ne mažiau kaip 20 naujų VPP projektų, kuriems įgyvendinti 2010–2011 metais numatoma pritraukti iki 1 milijardo litų privataus sektoriaus investicijų.

Per 2010 metus pritraukiant naujas investicijas bus sukurta bent 3000 darbo vietų, pritrauktų tiesioginių užsienio investicijų suma sudarys bent 400 mln. Lt.

V. EKSPORTO SKATINIMAS

2008 metų duomenimis, eksportuojama beveik 60 procentų šalies BVP, o netiesiogiai eksporto sektoriui papildomai sukuriama dar 15 proc. BVP. Tad eksporto atsigavimas – vienas iš pagrindinių ir šalies ekonomikos atsigavimo, ir ilgalaikio augimo pagrindų.

KOKIĄ PADĖTĮ RADOME

Susiformavusi praktika lėmė, kad nebuvo nuosekliai ir aiškiai skatinamas eksportas. Skatinimas buvo pagrįstas epizodinėmis subsidijomis ir patiems stambiausiems eksportuotojams palankiais teisės aktais.

Todėl eksportas didžiąja dalimi pagrįstas laikinu sąnaudų konkurencingumu, o ne produktų inovatyvumu.

Nors eksporto skatinimo strategija 2007–2013 metams priimta, tačiau ji nebuvo orientuota į akivaizdžių tikslų pasiekimą.

SIEKIAMŲ TIKSLŲ

Išskirti pagrindines ūkio šakas, kurios turi ilgalaikį išlikimo pagrindą ir konkurencinius pranašumus pasaulinėse rinkose.

Parengti eksporto skatinimo strategiją ir numatyti jos įgyvendinimo priemones.

Lietuva 2015 metais turi tapti eksportui ir tranzito operacijoms patrauklia šalimi, kuri konkuruotų ne tik vis dar sąlygiškai pigia darbo jėga, bet ir inovatyviomis paslaugomis, išlaikydama tradicinių pramonės sektorių konkurencingumą.

Iki 2015 metų tapti Šiaurės Europos regioniniu verslo paslaugų eksporto ir tranzito centru.

Eksportui sukuriama BVP dalis pasieks 65–70 procentų, o paslaugų eksportas ir aukštos pridėtinės vertės dalis eksporte turėtų padvigubėti.

Pasiekti didesnę rinkų diversifikavimą pagal eksporto mastą, pirmiausia įžengiant į naujas rinkas – turtingas arabų rinkas, potencialiai dideles rinkas (JAV, Kinija) bei rinkas, kuriose gerai žinomas Lietuvos vardas (Užkaukazė, Kazachstanas) – kurioms tektų iki 10 procentų Lietuvos eksporto.

KĄ PADARĖME 2009 METAIS

- Išsiaiškinta eksportuotojų nuomonė apie eksporto rėmimo ir skatinimo mechanizmų poreikį, patvirtinta eksporto skatinimo strategija.

- Eksportui remti skirta daugiau kaip 100 mln. Lt ES struktūrinių fondų ir biudžeto lėšų. Per eksporto skatinimo priemonę „Naujos galimybės“ suteikta parama 160 eksportuojančių įmonių, tam skyrus 37 mln. Lt.

- Sukurta paskolų suteikimo eksportuotojams priemonė „Atviras kreditų fondas“.

- Metų pabaigoje įsteigta VŠĮ „Eksportuojančioji Lietuva“, kuri koordinuos eksportuotojų dalyvavimą rinkodaros priemonėse užsienyje ir komercijos atašė veiklą.

- Ūkio ministerija aktyviai įsijungė į derybas su bankais ir prekinio kredito draudimo kompanijomis siekdama skatinti teikti paramą eksportuotojams. Dėl to daugiau kaip 60-čiai kompanijų buvo atkurtas prekinio kredito draudimo limitas, apie 40 įmonių gavo paskolas eksportui skatinti, o kompanija „Hermes“ atkūrė Lietuvos kreditingumo reitingą, ir eksportuojančioms įmonėms vėl atsivėrė galimybė užsitikrinti prekinis kreditus.

KĄ PADARYSIME 2010 METAIS

Įgyvendinsime eksporto skatinimo strategiją baigdami pertvarkyti ekonominio atstovavimo užsienyje tinklą bei skatindami eksportuotojų kooperaciją.

Sukursime eksporto prekinio draudimo rėmimo sistemą 40 procentų išplėtę draudimo mastą.

Įeiti į naujas eksporto rinkas bus skiriama finansinė parama per „Eksportuojančioji Lietuva“ naudojamas priemones, tam skyrus iki 20 mln. Lt.

Per paramos priemones aukštos pridėtinės vertės eksportui skatinti bus siekiama padidinti šio eksporto mastą 40 procentų sukūrus ilgalaikę tokio eksporto didėjimo tendenciją.

Suformuosime turizmo – kaip vienos iš pagrindinių eksporto krypčių – plėtros strategiją, parengsime strategijos priemonių įgyvendinimo planą. Įgyvendinant šį planą atvykstamojo turizmo mastas didės 5 procentais. Bus parengtos naujos Smulkiojo ir vidutinio verslo įstatymo bei Turizmo įstatymo redakcijos, kuriomis sudaryta daugiau galimybių skatinti ir remti smulkiojo verslo ir turizmo sektoriaus eksportą.

VI. INOVATYVIOS EKONOMIKOS PLĖTRA

Žinių ekonomikos augimui tiesioginės įtakos turi mokslo pažanga, nauji atradimai ir jų įgyvendinimas. Naudojant inovacijas Lietuvos ūkis taps aukštos pridėtinės vertės produktus ir paslaugas kuriančiu centru.

KOKIĄ PADĖTĮ RADOME

Gerokai atsiliegame nuo kitų ES valstybių narių pagal suminį inovatyvumo indeksą (SII). Pagal SII Lietuva lenkia tik Rumuniją, Latviją ir Bulgariją. 2008 m. Europos inovacijų švieslentės (angl. „European Innovation Scoreboard“) duomenimis, Lietuvos SII yra 0,29, o ES-27 šalių vidutinis SII – 0,47.

Maža inovacijas plėtojančių įmonių dalis ir žemas verslo sektoriaus investicijų į mokslinius tyrimams, technologijų plėtojimui ir inovacijoms (MTEP) lygis. Verslo sektoriaus išlaidos MTEP sudaro tik 0,19 proc. bendrojo vidaus produkto (ES vidurkis – 1,2 proc. BVP).

Nepakankamas verslo ir mokslo bendradarbiavimas ir mokslinių tyrimų rezultatų komercializavimas. To rezultatas – pagal europinių patentų skaičių vienam gyventojui Lietuva net 100 kartų atsilieka nuo ES vidurkio.

Nebuvo sisteminio požiūrio į inovacijas, būdinga žema tarpinstitucinė bendradarbiavimo kultūra inovacijų srityje.

Iki šiol Lietuva neturėjo bendro ilgalaikės trukmės strateginio planavimo dokumento inovacijų srityje, įtvirtinančio ilgalaikius inovacijų srities tikslus, uždavinius ir siektinus rezultatus, nebuvo institucijos, tiesiogiai atsakingos už kryptingą inovacijų politikos įgyvendinimą Lietuvoje.

SIEKIAMI TIKSLAI

Sudaryti sąlygas plėtoti žiniomis, moksliniais tyrimais, pažangiomis technologijomis ir inovacijomis grįstą ekonomiką:

- Formuoti sisteminį požiūrį į inovacijas įgyvendinant kryptingą šalies inovacijų politiką, parengti skėtinę inovacijų strategiją.

- Didinti inovatyvių, aukštą pridėtinę vertę kuriančių įmonių dalį pramonės ir paslaugų sektoriuose, skatinti pažangių technologijų diegimą. Iki 2015 metų verslo sektoriaus išlaidas moksliniams tyrimams, technologijų plėtrai ir inovacijoms padidinti nuo 0,23 proc. BVP iki ES vidurkio (pagal dabartinę būklę – iki 1,2 proc. BVP).

- Skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą, sudarant sąlygas komercializuoti mokslinių tyrimų rezultatus, steigti pumpurines įmones.

Pagal SII Lietuva iki 2020-ųjų metų turi pasiekti ES vidurkį (šiuo metu ES-27 SII vidurkis yra 0,47).

KĄ PADARĖME 2009 METAIS

Parengta Lietuvos inovacijų strategija 2010–2020 m., nustatanti pagrindines inovacijų plėtros kryptis.

Parengta Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (MITA) koncepcija.

Pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ priemonės 2009 m. skirta 160 mln. Lt finansinė parama 113 Lietuvos įmonių. 2008-aisiais lėšų nebuvo skirta.

Skirta parama išradėjams patentavimo tarptautiniu mastu išlaidoms padengti. Paramos suma – 0,8 mln. litų pagal 41-ą paraišką – ženkliai viršija per trejus praėjusius metus skirtos 13 tūkst. Lt paramos sumą.

Skirta 0,9 mln. Lt parama 7 inovacijų projektams įgyvendinti: Europos verslininkystės ir inovacijų tinklo veiklai, Baltijos jūros regiono maisto ūkio klasteriui „Baltfood“, dviem Lietuvos tekstilės instituto projektams, konferencijai „Baltic dynamics“, Tarptautinei inovatyvių projektų ir technologijų virtualiai parodai ir kt.

Pirmą kartą Lietuva, atstovaujama Ūkio ministerijos, kartu su Švedija paskirta koordinuoti ir įgyvendinti projekto, skirto Baltijos jūros regiono (BSR) programai inovacijų, klasterių ir mažų ir vidutinių įmonių tinklų plėtrai, parengimą.

KĄ PADARYSIME 2010 METAIS

Per ES paramos projektus verslui skirsime ženklų dalį iš šiuo metu prieinamos 700 mln. ES paramos inovacijoms sumos (pagal 6 kvietimus, galiojančius iki 2013 metų).

Paskirstysime 100 mln. Lt finansinę paramą (ES struktūrinių fondų ir valstybės biudžeto lėšos) slėnių kūrimui.

Pradėsime įgyvendinti Lietuvos inovacijų strategiją 2010–2020 metams. Bendradarbiaudami su Švietimo ir mokslo ministerija, parengsime 2010–2014 m. Lietuvos inovacijų strategijos 2010–2020 metams įgyvendinimo priemonių planą, numatysime konkrečias į strategijos tikslus ir uždavinius bei į Lietuvos problemines sritis orientuotas priemones ir šių priemonių atsakingus vykdytojus.

Įgyvendinant strategiją, 2010-aisias Lietuvos SII augs iki 0,32.

Įsteigsime Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrą (MITA), kuri skatins taikomųjų mokslinių tyrimų, technologijų plėtrą ir inovacijas, užtikrins palankias sąlygas mokslo ir pramonės integracijai, naujų technologijų bei veiklos metodų kūrimui ir sklaidai. Agentūra steigiamas remiantis Suomijos „Tekes“ bei Švedijos „Vinnova“ pavyzdžiais. Ateityje MITA keisis dalykine, ekspertine patirtimi su šiomis agentūromis bei įgyvendins bendrus projektus. Numatoma, kad dėl MITA veiklos verslo sektoriaus išlaidos moksliniams tyrimams, technologijų plėtojimui ir inovacijoms 2010-aisias augs iki 0,30 proc. BVP (2008 m. – 0,23 proc.).

Kartu su Baltijos jūros regiono partneriais parengsime ir pradėsime įgyvendinti bendrą Baltijos jūros regiono (BSR) programą, skirtą inovacijų, klasterių bei mažųjų ir vidutinių įmonių tinklų plėtrai.

Įgyvendinsime bandomąją (pirmą kartą Lietuvoje) inovacinių čekių (angl. „voucher“) panaudojimo schemą.